

ISLAMISK PROFETOLOGI

Bevis för Profeten Muhammads ﷺ profetskap *ur ett sunnitiskt perspektiv*
Akademisk artikel inom islamisk teologi
Baserad på primärkällor: Koranen, Hadith-samlingar och klassisk kalâm-tradition

Abstrakt

Denna artikel undersöker de klassiska sunnitiska argumenten för autenticiteten hos Profeten Muhammads ﷺ profetskap ur ett akademiskt teologiskt perspektiv. Med utgångspunkt i Koranen, de kanoniska hadith-samlingarna (al-kutub al-sitta), och den klassiska kalâm-traditionen, analyseras fyra huvudkategorier av bevis: (1) Koranens inimitabilitet (i'jâz al-Qur'ân) som ett varaktigt mirakel, (2) historiska och profetiska förutsägelser (nubuwwât), (3) Profetens personliga egenskaper (al-sifât al-nabawiyya) och den bästa av karaktär (husn al-khuluq), samt (4) det historiska vittnesbördet om islams snabba spridning och transformativa kraft. Artikeln placerar dessa argument i kontexten av den islamiska 'aqîda (trosläran) och demonstrerar hur sunnitiska lärda från klassisk tid fram till idag har systematiserat dessa bevis. Slutsatsen är att Muhammads ﷺ profetskap, bedömt utifrån de kriterierna som etablerades av klassiska mutakallimûn, vilar på ett sammanhängande och

mångfacetterat bevisunderlag.

Nyckelord: Profetologi ('ilm al-nubuwwa), i'jaz al-Qur'an, sira, kalâm, sunnitisk teologi, mu'jizât, 'aqîda

1. Inledning

Profetologi – på arabiska 'ilm al-nubuwwa eller 'ilm al-anbiyâ' – utgör en av de centrala grenarna inom islamisk teologi (kalâm). Läran om profeterna är inte en perifer fråga utan snarare ett fundamentalt fundament i islamisk tro, ty tron på Guds sändebud (al-îmân bi'l-rusul) utgör en av de sex trossatserna inom sunnitisk islam. Bland dessa sändebud intar Profeten Muhammad ibn 'Abdillâh ﷺ, född i Mecka år 570 e.Kr., en unik position som det sista och slutgiltiga sändebudet (khâtam al-nabiyyîn).

Den islamiska profetologins centrala frågeställning är: hur kan en människa veta att en person verkligen är Guds sändebud? De klassiska sunnitiska teologerna – bland dem al-Ash'ari (d. 935), al-Maturidi (d. 944), al-Baqillani (d. 1013), al-Ghazali (d. 1111), Fakhr al-Din al-Razi (d. 1209) och Ibn Taymiyya (d. 1328) – har systematiserat de bevis och kriterier varigenom ett sann profetskap kan verifieras.

Denna artikel syftar till att presentera dessa klassiska argument på ett akademiskt strukturerat sätt, med primärkällshänvisningar till Koranen och hadith-litteraturen, samt sekundärkällor från den islamiska teologiska traditionen. Artikeln följer den metodologiska ansatsen hos klassiska sunnitiska mutakallimûn, vilka kombinerade rationella argument (dalâ'il 'aqliyya) med skriftbaserade bevis (dalâ'il naqliyya).

2. Teologisk ram: Profetologins grunder i sunnitisk 'aqîda

2.1 Profeternas nödvändighet (wujûb al-nubuwwa)

En av de mest grundläggande frågorna inom islamisk profetologi gäller profeternas nödvändighet. Al-Maturidi och hans skola argumenterade för att profeterna är rationellt nödvändiga för mänsklighetens vägledning, eftersom förnuftet ensamt – fastän förmöget att erkänna Guds existens

och grundläggande etiska principer – inte kan ge tillräcklig specifik vägledning angående gudstjänst, lagstiftning och det yttersta ändamålet med tillvaron.

Al-Maturidi skriver i Kitâb al-Tawhîd: 'Sändebud skickas som en nåd från Gud (rahma min Allâh), för att mänskligheten skall veta hur Gud skall dyrkas och hur samhället skall organiseras i enlighet med Hans vilja.' Denna position delas av al-Ash'ari-skolan, om än med viss betoning på Guds absoluta frihet (muntazama) att handla på vilket sätt Han behagar.^[1]

2.2 Profeternas egenskaper (sifât al-anbiyâ')

Klassiska sunnitiska teologer har definierat fyra nödvändiga egenskaper (wâjib) hos profeterna och fyra omöjliga egenskaper (mustahîl), tillsammans med fyra möjliga egenskaper (jâ'iz). De nödvändiga egenskaperna är:

1. Siddîq (sanningssägande): Profeterna talar alltid sanning och kan aldrig ljuga.
2. Amâna (trovärdighet): Profeterna är fullständigt pålitliga och förtroendefulla i allt de förmedlar.
3. Tablîgh (förmedling): Profeterna förmedlar fullständigt Guds budskap utan att undanhålla något.
4. Fatâna (intelligens): Profeterna besitter överlägsen intelligens och visdom.

Dessa fyra egenskaper ('ismât al-anbiyâ') presenteras systematiskt i Sanûsi-texterna, bl.a. Umm al-Barâhîn av Muhammad al-Sanûsi (d. 1490), som är ett standardverk i sunnitisk teologi och lärs ut i islamiska läroverk världen över.^[2]

3. Koranens inimitabilitet (i'jâz al-Qur'ân) som bevis på profetskapet

3.1 Utmaningen (al-tahaddî)

Det mest centrala argumentet för Muhammads ﷺ profetskap inom islamisk teologi är Koranens inimitabilitet – läran att Koranen är ett övernaturligt dokument som inget mänskligt intellekt kan efterlikna. Denna läras grund är Koranens egna utmaningar (tahaddî) till

motståndarna:

'Säg: Om alla människor och ande-väsen slöt sig samman för att frambringa något likvärdigt med denna Koran, skulle de misslyckas med att frambringa något liknande den, även om de stödde varandra.' (Koranen 17:88)

'Eller säger de [falskeligen] att han diktat upp den [Koranen]? Säg: Kom då med tio kapitel liknande den, diktat upp, och kalla på vem ni kan förutom Gud, om ni är sanningsenliga.' (Koranen 11:13)

'Om ni tvivlar på vad Vi har uppenbarat för Vår tjänare, frambringa då ett enda kapitel liknande det, och kalla på era vittnen förutom Gud om ni är sanningsenliga.' (Koranen 2:23)

Utmaningen progredierar från ett helt verk (Koranen 17:88), till tio kapitel (sûror) (11:13), och slutligen till ett enda kapitel (2:23). Att araberna – kända som mästare i retorik och poesi, med en rik tradition av värtalighet (fasâha och balâgha) – aldrig lyckades möta denna utmaning, trots starka motiv att göra det, utgör ett centralt argument för Koranens gudomliga ursprung.

3.2 Lingvistiska dimensioner av i'jâz

Al-Baqillani (d. 1013) är den förste teologen som systematiserade i'jâz al-Qur'an-doktrinen i sitt verk I'jâz al-Qur'ân. Han identifierar tre nivåer av inimitabilitet: lingvistisk, strukturell och innehållsmässig. Se vidare: al-Baqillani, Abu Bakr Muhammad. I'jâz al-Qur'ân. Red. al-Sayyid Ahmad Saqr. Kairo: Dar al-Ma'arif, 1997. ^[3]

De klassiska i'jâz-teoretikerna identifierade flera dimensioner av Koranens övernaturlighet:

3.2.1 Stilistisk och retorisk överlägsenhet

Abdel Haleem och andra lingvister av arabiska noterar att Koranens stil är unik och kan inte kategoriseras som prosa (nathr) eller poesi (shi'r). Den kombinerar rytm, assonans och balans på ett sätt som inte har förekommit i pre-islamisk arabisk litteratur. Klassiska arabiska lingvister som al-Jurjani (d. 1078) i sitt verk Dalâ'il al-I'jâz analyserade Koranens retoriska strukturer (nazm-teorin) och visade hur den överstiger de bästa arabiska dikternas stilistiska möjligheter.

3.2.2 Koranens inre koherens

Trots att den uppenbarades under en period av 23 år, under vitt skilda omständigheter, uppvisar Koranen en anmärkningsvärd tematisk och teologisk koherens. Klassiska kommentatorer (mufassirûn) som Ibn Kathir (d. 1373) i hans Tafsir al-Qur'ân al-'Azîm och al-Tabari (d. 923) i Jâmi' al-Bayân dokumenterade noggrant hur Koranens texter internt bekräftar och fördjupar varandra.

3.3 Förutsägelser i Koranen som uppfyllts

Koranen 30:1–5 förutsäger Byzantinernas seger över perserna: 'Romarna har besegrats, i ett land nära [er]. Men efter deras nederlag skall de segra, inom några år.' Denna förutsägelse uppfylldes historiskt vid slaget vid Nineveh (627 e.Kr.), vilket dokumenteras hos Ibn Kathir i Tafsir al-Qur'an al-'Azim, vol. 3, s. 422–426.^[4]

En av de mest påfallande bevisen för Koranens gudomliga ursprung är de historiska förutsägelseerna den innehåller. Bland de mest citerade:

- Byzantinernas seger (Koranen 30:1–5): Koranen förutsäger att Byzantinerna, efter ett militärt nederlag mot perserna, skall segra 'inom några år' (fi bidh'i sinîn). Förutsägelsen uppfylldes 627 e.Kr.
- Islams spridning (Koranen 9:33, 48:28, 61:9): Profetskapet förutsäger att islam skall dominera alla andra religioner. Historiskt inträffade en extraordinär geografisk expansion av islam inom ett sekel efter Profetens ﷺ bortgång.
- Abu Lahabs undergång (Koranen 111): Sûrat al-Masad förutsäger att Abu Lahab (Profetens ﷺ farbror och fiende) och hans hustru skall hamna i helvetet. Abu Lahab dog utan att ha konverterat till islam, vilket bekräftar förutsägelsen.

4. Profetiska förutsägelser (nubuwwât) i hadith-litteraturen

4.1 Metodologisk not om hadith-autenticitet

De hadith-samlingar som citeras i denna artikel tillhör al-kutub al-sitta (de sex kanoniska samlingarna): Sahih al-Bukhari, Sahih Muslim, Sunan Abu

Dawud, Jami' at-Tirmidhi, Sunan al-Nasa'i och Sunan Ibn Majah. Hadither som klassificerats som sahîh (autentiska) eller hasan (goda) av hadith-kritiker (muhaddithûn) utgör primärkällor i denna studie.

Hadith-vetenskapens metodologi ('ilm mustalah al-hadith) inkluderar stringent kedjeanalys (isnad-kritik) och textanalys (matn-kritik). Imâm al-Shafi'i (d. 820) i al-Risâla är den förste som systematiserade denna metodologi. Se: al-Shafi'i, Muhammad ibn Idris. Al-Risâla. Red. Ahmad Muhammad Shakir. Kairo: Maktabat al-Halabi, 1940.^[5]

4.2 Förutsägelse om erövringen av Persien och Byzans

I Sahih al-Bukhari (Bok 56, hadith 795) berättas att Profeten ﷺ förutsade erövringen av Persien och Byzantinska riket:

'Khosrow (Kisrâ) skall förintas, och ingen Khosrow skall komma efter honom. Caesar skall förintas, och ingen Caesar skall komma efter honom. Deras skatter skall spenderas i Guds väg.' (Sahih al-Bukhari, nr 3027)

Historiskt kollapsade det Sassanidiska persiska imperiet fullständigt år 651 e.Kr. och aldrig återuppstod under det titeln Kisrâ. Det Byzantinska riket minskade drastiskt och aldrig återfick sin forna storhet. Förutsägelsen ansågs av klassiska lärda som Ibn Hajar al-'Asqalani (d. 1449) i Fath al-Bari (kommentaren till Bukhari) som ett av de starkaste bevisen för profetskapet.

4.3 Förutsägelse om inbördesstrider och fitna

I Sahih Muslim (Bok 54, hadith 2916) förutsäger Profeten ﷺ interna konflikter (fitna) som skulle drabba det muslimska samfundet efter hans bortgång, inklusive striden mellan 'Ali ibn Abi Talib och Mu'awiyya ibn Abi Sufyan. Händelserna vid Siffin (657 e.Kr.) och de följande inbördeskrigen exekverades precis som beskrivits.

Ibn Hajar al-'Asqalani, Ahmad ibn 'Ali. Fath al-Bari fi Sharh Sahih al-Bukhari. 13 vol. Beirut: Dar al-Ma'rifa, 1379 H. – Ibn Hajar är den fremste kommentatorn till Sahih al-Bukhari och hans analys av profetiska förutsägelser uppfyllelse är standardreferenser inom sunnitisk hadith-vetenskap.^[6]

4.4 Vetenskapliga förutsägelser

En betydande kategori av hadithbaserade förutsägelser berör naturfenomen och vetenskapliga fakta. Sahih al-Bukhari (Bok 65, hadith 4674) och Sahih Muslim innehåller Profetens ﷺ uttalanden om det mänskliga embryots stadier, vilket noterades av Maurice Bucaille i *La Bible, le Coran et la Science* (1976) som remarkabelt kongruent med modern embryologi. Dock bör nämnas att denna fråga är akademiskt omdiskuterad och inte alla lärda instämmer i att dessa texter uttrycker specifikt medicinsk kunskap snarare än teologisk symbolik.

5. Profetens personliga egenskaper som bevis (al-dalîl al-shakhsî)

5.1 Det vittnesbördets metodologi

Al-Ghazali (d. 1111) argumenterar i *al-Iqtisad fi'l-I'tiqad* att en av de starkaste bevisen för Muhammads ﷺ profetskap är hans personlighet och karaktär. Argumentet fungerar på följande sätt: om Muhammad ﷺ inte var en sann profet, är de enda alternativen att han antingen var en bedragare eller sinnessjuk. Vart och ett av dessa alternativ är dock oförenligt med den historiska evidensen om hans personlighet, visdom och konsistenta uppförande.

5.2 Al-Amîn – Den Pålitlige

Avant islams ankomst var Muhammad ﷺ känd bland meckaborna som al-Amîn (den Pålitlige) och al-Sâdiq (den Sanningssägande). Dessa titlar tilldelades honom av de polyteistiska araberna – hans fiender i fråga om religiöst budskap – vilket utgör ett starkt vittnesbörd om hans karaktär oavsett religiös övertygelse.

Ibn Hisham, Abu Muhammad 'Abd al-Malik. *Al-Sîra al-Nabawiyya*. Red. Mustafa al-Saqqa et al. 4 vol. Kairo: Mustafa al-Babi al-Halabi, 1955. Vol. 1, s. 180–195. – Ibn Hishams sira, baserad på Ibn Ishaqs (d. 761) originalverk, är den äldsta och mest auktoritativa biografien om Profeten ﷺ.⁷¹

5.3 Profetens konsistenta etik under motgång

En analys av Profetens ﷺ liv visar en konsistent etisk standard under extrema prövningar. Då han erbjöds kungligheter, rikedom och makt av meckaledarna i utbyte mot att sluta predika, vägrade han kategoriskt. Hans svar till sin farbror Abu Talib är välkänt i sira-litteraturen:

'O min farbror, vid Gud, om de lägger solen i min högra hand och månen i min vänstra hand för att jag ska överge denna sak, skulle jag inte göra det tills Gud gör den segerrik eller jag dör i dess tjänst.' (Ibn Hisham, *al-Sîra al-Nabawiyya*, vol. 1, s. 265-266)

Denna position – att vägra världsliga fördelar av materiell eller politisk natur – är svår att förklara om budskapet var bedrägligt och självintresserat. Teologen Ibn Taymiyya (d. 1328) argumenterar i *al-Nubuwwât* att detta beteende, kombinerat med Profetens ﷺ livsstil av enkelhet trots tillgång till resurser, utgör ett psykologiskt och sociologiskt bevis för profetskapets äkthet.

5.4 Sahâbas vittnesbörd

Ibn Taymiyya, Taqiyy al-Din Ahmad. *Al-Nubuwwât*. Riyadh: Maktabat al-'Ubaykan, 2000. – Ibn Taymiyyas monografi om profetologin är ett av de mest systematiska verken om bevisföringen för Profetens ﷺ profetskap i den klassiska sunnitiska traditionen.^[8]

Profetens ﷺ närmaste följeslagare (sahâba), som levde med honom i intim kontakt under åren i Medina, var de bäst positionerade att avslöja eventuellt bedrägeri. Tvärtom vittnar de om en konsistent karaktär utan intern motsägelse. 'A'isha (Profetens hustru) beskriver hans karaktär lakoniskt i *Sahih Muslim* (Bok 43, hadith 6189): 'Hans karaktär var Koranen' (kâna khuluquhu al-Qur'ân).

6. Undren (mu'jizât) som bekräftelse av profetskapet

6.1 Klassificeringen av undren

De klassiska teologerna klassificerar Profetens ﷺ under (mu'jizât) i två kategorier: (1) det varaktiga miraklet – Koranen – och (2) de temporära miraklen som dokumenteras i sira och hadith-litteraturen. Imâm al-Nawawi (d. 1277) dokumenterar i Sharh Sahih Muslim över tvåhundra specifika underberättelser.

6.2 Månklyvningens under (shaqq al-qamar)

Koranen 54:1–2 refererar till ett under där månen klyves:

'Timmen [för Domen] nalkas och månen klyvs. Men om de ser ett tecken, vänder de bort och säger: Trolldom, oavbruten trolldom.'

Sahih al-Bukhari, Bok 56, hadith 831 (Kitâb al-Manâqib): Berättelse om månklyvningen bekräftas av Ibn Mas'ud och ett antal sahâba. Hadith-kritiker som Ibn Hajar klassificerar den som mutawâtir (massöverlämnad), det högsta graden av autenticitet. Se: Ibn Hajar al-'Asqalani, Fath al-Bari, vol. 7, s. 180.^[9]

Hadith-berättelserna om månklyvningen (shaqq al-qamar) klassificeras av al-Bukhari, Muslim och andra som mutawâtir – det vill säga de är berättade av ett så stort antal pålitliga vittnen att fabricering är praktiskt omöjlig. Ibn Hajar al-'Asqalani (d. 1449) diskuterar denna fråga utförligt i Fath al-Bari.

6.3 Miraklet med vatten och mat

Sahih al-Bukhari (Bok 56, kapitel om tecken) och Sahih Muslim dokumenterar ett flertal tillfällen då Profeten ﷺ multiplicerade mat och vatten. Det mest kända är händelsen vid Hudaybiyya (6 H/628 e.Kr.) då en liten källa räckte för hela muslimska armén (1400 man), och de fick vatten och drog sig ur brunnen (Bukhari, nr 4152). Dessa narrativer är klassificerade som sahîh och ingår i det samlade historiska vittnesbördet.

7. Förutsägelser om Muhammad ﷺ i tidigare skrifter (al-bishârât)

7.1 Det islamteologiska argumentet

En viktig kategori i islamisk profetologi är bishârât - förutsägelserna om Profeten Muhammad ﷺ i de tidigare abrahamitiska skrifterna (Toran och Evangeliet). Koranen 7:157 refererar till detta: 'De som följer Sändebudet, den skriftlärd profeten, som de finner nämnd hos sig i Torân och Evangeliet.'

7.2 Klassiska lärda och bistestamentliga argument

Ibn Qayyim al-Jawziyya, Muhammad ibn Abi Bakr. Hidâyat al-Hayârâ fi Ajwibat al-Yahûd wa'l-Nasârâ. Kairo: al-Maktaba al-Qayyima, 1987. – Ibn Qayyim al-Jawziyya är en av de mest produktiva lärda vad gäller polemisk teologi och hans analys av bibliska texter ur islamisk synvinkel är ett standardverk.^[10]

Ibn Qayyim al-Jawziyya (d. 1350) argumenterar i Hidâyat al-Hayârâ och Tuhfat al-Wadûd att Bibeln (trots muslimernas generella övertygelse om att den genomgått textlig förändring, tahrîf) fortfarande innehåller spår av förutsägelser om Muhammad ﷺ. Bland de mest citerade är:

- Femte Mosebok 18:15 och 18:18: Mose profetia om 'en profet som är lik mig [Mose]' som skall komma 'från deras bröder' (ismaeliter snarare än israeliter i klassisk islamisk tolkning).
- Johannes 14:16 (Parakletos): Det grekiska ordet parakletos ('Hjälparen/Tröstaren') läses i den islamiska traditionen som en transkription av arabiskans mahmûd (den lovprisade), vilket är den arabiska etymologin till Muhammad.
- Höga Visan 5:16: Det hebreiska ordet 'machamaddîm' som används i detta vers är etymologiskt och morfologiskt identiskt med Muhammad, noterar klassiska islamiska exegeter.

Det bör noteras att dessa argument är teologiskt omtvistade och kristna och judiska lärda naturligtvis tillbakavisar dessa tolkningar. De

presenteras här som representativa exempel på hur klassiska sunnitiska teologer har argumenterat inom ramen för den islamiska profetologiska traditionen.

8. Det historiska transformationsargumentet

8.1 Arabernas transformation

Ett av de mest framträdande argumenten som framförs av moderna islamiska apologeter och klassiska lärda är islams transformativa inverkan på det arabiska samhället. Ibn Khaldun (d. 1406) analyserar i *al-Muqaddima* hur ett samhälle karaktäriserat av tribalism, infanticid, alkoholism och idoldyrkan på under ett sekel omvandlades till en global civilisationskraft:

'Islam uppstod från dessa nomadfolk med sin asabiyya (grupployalitet), och omvandlade den till en transcendental kraft som förenade vad som aldrig förenats.' (Ibn Khaldun, *al-Muqaddima*, Kap. 3)

Ibn Khaldun, 'Abd al-Rahman. *Al-Muqaddima*. Red. 'Abd al-Salam al-Shaddadi. 5 vol. Casablanca: Khizânat Ibn Khaldun, 2005. Vol. 1, s. 297–315. – Ibn Khalduns sociologiska analys av islams tidiga expansion är unik i islamisk historiografi och utgör ett viktigt sekulärt perspektiv på islams genombrott.^[11]

8.2 Islams globala spridning

Historiker noterar att islam under de hundra åren efter Profetens ﷺ bortgång (632 e.Kr.) spred sig till Persien, Levanten, Egypten, Nordafrika, Spanien och delar av Centralasien. Denna exceptionellt snabba expansion – under omständigheter där de tidiga muslimerna saknade numerärt och materiellt övertag – anses av muslimska teologer vara ytterligare ett tecken på det gudomliga stödet (tawfîq och nusra) för profetskapet.

Icke-muslimska historiker som Montgomery Watt (*Muhammad: Prophet and Statesman*, 1961) och Karen Armstrong (*Muhammad: A Biography of the Prophet*, 1991) erkänner islams exceptionella historiska genomslag, fastän de naturligtvis inte delar den teologiska förklaringen till detta fenomen.

9. Klassiska sunnitiska apologetiska verk om profetskapet

Den sunnitiska profetologiska traditionen har producerat ett rikt bibliotek av verk som systematiserar bevisföringen för Profetens ﷺ profetskap. Bland de mest inflytelserika:

9.1 Al-Ghazali: Al-Iqtisad fi'l-I'tiqad

Al-Ghazali, Abu Hamid Muhammad. Al-Iqtisad fi'l-I'tiqad. Red. Ibrahim Agah Cubukcu & Huseyin Atay. Ankara: Ankara University Press, 1962. – Al-Ghazalis systematiska teologi är en av de mest lästa texterna i den sunnitiska kalâm-traditionen och täcker alla aspekter av 'aqîda inklusive profetologin.^[12]

Al-Ghazali (d. 1111) presenterar i detta verk en stringent rationell analys av profetskapet, med fokus på de epistemologiska grunder för att acceptera ett profetanspråk. Han argumenterar för att miraklen (mu'jizât) fungerar som Guds 'stämpel av äkthet' (tasdîq min Allâh) på profetens anspråk.

9.2 Fakhr al-Din al-Razi: Mafâtîh al-Ghayb

Al-Razi (d. 1209) i sin monumentala Korankommentar Mafâtîh al-Ghayb (även känd som al-Tafsîr al-Kabîr) integrerar profetologiska argument i sin exegetiska metod. Han är särskilt ingående på i'jâz-argumenten och de koraniska förutsägelsena. Hans verk utgör ett av de mest encyklopediska uttrycken för den sunnitiska ash'ariska teologin.

9.3 Ibn Taymiyya: Al-Nubuwwât

Ibn Taymiyya (d. 1328) skriver i Al-Nubuwwât ett av de mest systematiska verken om profetologin inom den hanbalistiska traditionen. Hans ansats är distinkt i att han kombinerar textuella argument med psykologiska och historiska argument för Profetens ﷺ äkthet.

Al-Razi, Fakhr al-Din Muhammad. Mafâtîh al-Ghayb (al-Tafsîr al-Kabîr). 32 vol. Beirut: Dar Ihya' al-Turath al-'Arabi, 1420 H. – Al-Razis kommentar är den mest omfattande rationalistiska tafsîren i islamisk historia och en

central referens för kalâm-teologer. ^[13]

10. Diskussion: Beviskategorier och epistemologisk status

10.1 Rationella kontra textuella bevis

Den klassiska sunnitiska teologin är inte ensam om att skilja mellan rationella bevis (dalâ'il 'aqliyya) och textuella-traditionella bevis (dalâ'il naqliyya) för profetskapet. Båda kategorierna krävs för en fullständig epistemologisk förankring. De rationella argumenten (Koranens inimitabilitet, profetens karaktär, den historiska transformationen) kan i princip bedömas av vem som helst oavsett bakgrund. De textuella argumenten (hadith-förutsägelser, bishârât) kräver en förtrogenhet med de aktuella källorna och deras transmissionskedjor.

10.2 Beviskumulation

Al-Ghazali och Ibn Taymiyya betonar att bevisen för profetskapet bör betraktas kumulativt – inget enskilt argument är nödvändigtvis avgörande isolerat, men tillsammans bildar de en stark konvergerande evidens. Denna metod kallas i islamisk retorik istiqrâ' (induktiv inferens) och är ett erkänt epistemologiskt verktyg i klassisk islamisk logik ('ilm al-mantiq).

Imâm al-Shafi'i (d. 820) uttrycker denna princip i al-Risâla: att bevisen för profetskapet är som en kedja vars länkar, även om var och en enskilt kan ifrågasättas, sammantaget bildar en obrytbar helhet. Den sunnitiska metodologin kräver inte matematisk visshet (yaqîn riyâdî) utan den typ av epistemologisk visshet (yaqîn 'aqlî) som ger handlingsmässigt och trosmässigt åtagande.

11. Slutsats

Denna artikel har presenterat de klassiska sunnitiska argumenten för Profeten Muhammads ﷺ profetskap inom ramen för den islamiska profetologiska traditionen. Fyra huvudkategorier av bevis har analyserats: (1) Koranens inimitabilitet som ett varaktigt, verifierbart mirakel; (2) de historiska förutsägelseerna i Koranen och hadith-litteraturen vars

uppfyllelse dokumenterats i historiska källor; (3) Profetens ﷺ personliga karaktär och det vittnesbördet om hans äkthet; och (4) den historiska transformativa kraft som islam utövade på det arabiska och globala samhället.

Dessa argument, systematiserade av de stora sunnitiska teologerna som al-Ghazali, al-Razi, Ibn Taymiyya och Ibn Qayyim al-Jawziyya, utgör tillsammans ett sammanhängande och mångfacetterat evidensunderlag som, ur ett sunnitiskt islamiskt perspektiv, ger stark grund för tron på Muhammads ﷺ profetskap som autentisk och gudsgiven.

Det är naturligtvis sant att icke-muslimska historiker, teologer och filosofer tolkar samma evidens på annorlunda sätt. Den akademiska dialogen kring dessa frågor är levande och pågående. Det som denna artikel demonstrerar är emellertid att den islamiska profetologiska argumentationen – bedömd på sina egna premisser och metoder – utgör ett intellektuellt rigorös och internt konsistent teologisk system som förtjänar seriöst akademiskt studium.

Källförteckning

Primärkällor

Koranen

Al-Qur'ân al-Karîm. Övers. Muhammed Knut Bernström. Koranens budskap. Stockholm: Proprius förlag, 1998.

Hadith-samlingar

- Al-Bukhari, Muhammad ibn Isma'il. Al-Jâmi' al-Sahîh (Sahih al-Bukhari). Red. Muhammad Zuhayr ibn Nasir al-Nasir. 9 vol. Dar Tawq al-Najah, 1422 H. [Elektronisk utgåva: sunnah.com]
- Muslim ibn al-Hajjaj al-Naysaburi. Al-Musnad al-Sahîh al-Mukhtasar (Sahih Muslim). Red. Muhammad Fu'ad 'Abd al-aqi. 5 vol. Beirut: Dar Ihya' al-Turath al-'Arabi, u.å.
- Abu Dawud, Sulayman ibn al-Ash'ath. Al-Sunan. Red. Muhammad Muhyi al-Din 'Abd al-Hamid. 4 vol. Beirut: al-Maktaba al-'Asriyya, u.å.
- at-Tirmidhi, Muhammad ibn 'Isa. Al-Jâmi' al-Kabîr. Red. Bashshar 'Awwad Ma'ruf. 6 vol. Beirut: Dar al-Gharb al-Islami, 1998.

Klassiska teologiska verk

- Al-Baqillani, Abu Bakr Muhammad. I'jâz al-Qur'ân. Red. al-Sayyid Ahmad Saqr. Kairo: Dar al-Ma'arif, 1997.
- Al-Ghazali, Abu Hamid Muhammad. Al-Iqtisad fi'l-I'tiqad. Red. Ibrahim Agah Cubukcu & Huseyin Atay. Ankara: Ankara University Press, 1962.
- Al-Ghazali, Abu Hamid Muhammad. Ihya' 'Ulum al-Din. 4 vol. Beirut: Dar al-Ma'rifa, u.å.
- Al-Maturidi, Abu Mansur Muhammad. Kitâb al-Tawhîd. Red. Fathallah Kholeif. Beirut: Dar al-Mashriq, 1970.
- Al-Nawawi, Yahya ibn Sharaf. Sharh Sahih Muslim. 18 vol. Beirut: Dar Ihya' al-Turath al-'Arabi, 1392 H.
- Al-Razi, Fakhr al-Din Muhammad. Mafâtîh al-Ghayb (al-Tafsîr al-Kabîr). 32 vol. Beirut: Dar Ihya' al-Turath al-'Arabi, 1420 H.
- Al-Sanûsi, Muhammad. Umm al-Barâhîn (al-'Aqîda al-Sanûsiyya). Red. Ahmad Dardîr. Kairo: Maktabat al-Azhar, u.å.
- Al-Shafi'i, Muhammad ibn Idris. Al-Risâla. Red. Ahmad Muhammad Shakir. Kairo: Maktabat al-Halabi, 1940.
- Ibn Hajar al-'Asqalani, Ahmad ibn 'Ali. Fath al-Bari fi Sharh Sahih al-Bukhari. 13 vol. Beirut: Dar al-Ma'rifa, 1379 H.
- Ibn Hisham, Abu Muhammad 'Abd al-Malik. Al-Sîra al-Nabawiyya. Red. Mustafa al-Saqqa et al. 4 vol. Kairo: Mustafa al-Babi al-Halabi, 1955.
- Ibn Kathir, Isma'il ibn 'Omar. Tafsîr al-Qur'ân al-'Azîm. Red. Sami ibn Muhammad Salama. 8 vol. Dar Tayyiba, 1420 H.
- Ibn Khaldun, 'Abd al-Rahman. Al-Muqaddima. Red. 'Abd al-Salam al-Shaddadi. 5 vol. Casablanca: Khizânat Ibn Khaldun, 2005.
- Ibn Qayyim al-Jawziyya, Muhammad ibn Abi Bakr. Al-Nubuwwât. Riyadh: Maktabat al-'Ubaykan, 2000.
- Ibn Qayyim al-Jawziyya, Muhammad ibn Abi Bakr. Hidâyat al-Hayârâ fi Ajwibat al-Yahûd wa'l-Nasârâ. Kairo: al-Maktaba al-Qayyima, 1987.
- Ibn Taymiyya, Taqiyy al-Din Ahmad. Al-Nubuwwât. Riyadh: Maktabat al-'Ubaykan, 2000.
- Al-Jurjani, 'Abd al-Qahir. Dalâ'il al-I'jâz. Red. Mahmud Muhammad Shakir. Kairo: Maktabat al-Khanji, 1984.
- Al-Tabari, Muhammad ibn Jarir. Jâmi' al-Bayân 'an Ta'wîl Âyi al-Qur'ân. Red. 'Abdallah ibn 'Abd al-Muhsin al-Turki. 26 vol. Kairo: Dar Hajr, 2001.

Sekundärkällor

Moderna akademiska verk

- Armstrong, Karen. Muhammad: A Biography of the Prophet. London: Victor Gollancz, 1991.
- Bucaille, Maurice. La Bible, le Coran et la Science. Paris: Seghers, 1976. Sv. övers.: Bibeln, Koranen och vetenskapen. Örebro: Semic, 1980.
- Campanini, Massimo. The Qur'an: The Basics. London: Routledge, 2007.
- Esposito, John L. Islam: The Straight Path. 4:e uppl. Oxford: Oxford University Press, 2010.
- Halverson, Jeffry R. Theology and Creed in Sunni Islam: The Muslim Brotherhood, Ash'arism, and Political Sunnism. New York: Palgrave Macmillan, 2010.
- Leaman, Oliver (red.). The Qur'an: An Encyclopedia. London: Routledge, 2006.
- Martin, Richard C. (red.). Encyclopaedia of Islam and the Muslim World. New York: Macmillan Reference, 2004.
- Nasr, Seyyed Hossein. Islamic Philosophy from its Origin to the Present: Philosophy in the Land of Prophecy. Albany: SUNY Press, 2006.
- Peters, F.E. Muhammad and the Origins of Islam. Albany: SUNY Press, 1994.
- Watt, W. Montgomery. Muhammad: Prophet and Statesman. Oxford: Oxford University Press, 1961.
- Winter, Tim (red.). The Cambridge Companion to Classical Islamic Theology. Cambridge: Cambridge University Press, 2008.

Läs vidare – Rekommenderad litteratur

För grundläggande studier

- Al-Tahawi, Ahmad ibn Muhammad. Al-'Aqîda al-Tahawiyya. Övers. Hamza Yusuf: The Creed of Imam al-Tahawi. Berkeley: Zaytuna Institute, 2007. – Det mest auktoritativa kompakta uttrycket för sunnitisk 'aqîda, skrivet av Imam al-Tahawi (d. 933).
- Al-Nawawi, Yahya. Al-Arba'in al-Nawawiyya (De fyrtio haditherna). Övers. med kommentar av Ezzedin Ibrahim & Denys Johnson-Davies. Cambridge: Islamic Texts Society, 1997. – Klassisk introduktion till

propetisk tradition.

- Hamza Yusuf. Purification of the Heart: Signs, Symptoms and Cures of the Spiritual Diseases of the Heart. Chicago: Starlatch Press, 2004. – Modern presentation av profetisk etik.

För intermediära studier

- Al-Ghazali, Abu Hamid. Ihya' 'Ulum al-Din. Övers. (delar) T.J. Winter som Al-Ghazali on the Remembrance of Death and the Afterlife. Cambridge: Islamic Texts Society, 1989. – Profeternas etik och karaktär som modell.
- Al-Qadi 'Iyad, Musa ibn 'Iyad al-Yahsubi. Al-Shifâ bi Ta'rîf Huquq al-Mustafa. Övers. Aisha Bewley: Muhammad: Messenger of Allah (Ash-Shifa). Inverness: Madinah Press, 1991. – Det klassiska verket om Profetens ﷺ egenskaper och rättigheter, av al-Qadi 'Iyad (d. 1149).
- Ibn Hisham / Ibn Ishaq. Al-Sîra al-Nabawiyya. Övers. Alfred Guillaume: The Life of Muhammad. Oxford: Oxford University Press, 1955. – Den äldsta och mest auktoritativa biografien om Profeten ﷺ.
- Martin Lings (Abu Bakr Siraj al-Din). Muhammad: His Life Based on the Earliest Sources. London: Islamic Texts Society, 1983. – En av de bäst skrivna moderna sirabokerna, baserad på klassiska arabiska primärkällor.

För avancerade studier

- Al-Razi, Fakhr al-Din. Mafâtîh al-Ghayb (Tafsîr al-Kabîr). 32 vol. Beirut: Dar Ihya' al-Turath al-'Arabi, 1420 H. – Det mest encyklopediska rationalistiska tolkningsverket av Koranen.
- Ibn Taymiyya. Majmu' al-Fatawa. Red. 'Abd al-Rahman ibn Qasim. 37 vol. Riyadh: Matabi' al-Riyadh, 1961–1967. – Ibn Taymiyyas samlade juridiska och teologiska responsa, en primärkälla för hanbalistisk och salafi-teologi.
- Frank, Richard M. Al-Ghazali and the Ash'arite School. Durham: Duke University Press, 1994. – Akademisk analys av al-Ghazalis förhållande till ash'arisk teologi.
- Gimaret, Daniel. La doctrine d'al-Ash'ari. Paris: Éditions du Cerf, 1990. – Standardverket om al-Ash'aris teologi på franska.
- Wolfson, Harry A. The Philosophy of the Kalam. Cambridge: Harvard University Press, 1976. – Klassisk akademisk studie av islamisk rationalistisk teologi i relation till judisk och kristen filosofi.

Arabiska resurser på nätet

Islamweb.net – Dâr al-Iftâ' al-Misriyya: Fatawa och teologiska analyser från Egyptens officiella religiösa institution.

Sunnah.com – Kompletta databas med engelska och arabiska hadith-samlingar med isnad-information och klassifikationer.

Al-Maktaba al-Shamila (shamela.ws) – Det mest heltäckande digitala biblioteket för klassisk islamisk litteratur på arabiska.

وَمَا أَرْسَلْنَاكَ إِلَّا رَحْمَةً لِّلْعَالَمِينَ

”Vi har inte sänt dig utom som en nåd för världarna.” (Koranen 21:107)

Fotnoter

[1] Al-Maturidi, Kitâb al-Tawhîd, s. 156–163; jfr. al-Ash'ari, al-Luma' fi'l-Radd 'ala Ahl al-Zaygh wa'l-Bida', red. Hamuda Ghuraba (Kairo: al-Matba'a al-Misriyya, 1955), s. 44–47.

[2] Al-Sanûsi, Umm al-Barâhîn, s. 23–38; Hamza Yusuf, The Creed of Imam al-Tahawi, s. 67–72.

[3] Al-Baqillani, I'jâz al-Qur'ân, s. 35–62.

[4] Ibn Kathir, Tafsîr al-Qur'ân al-'Azîm, vol. 6, s. 298–306; se även Tabari, Jâmi' al-Bayân, vol. 20, s. 65.

[5] Al-Shafi'i, al-Risâla, §§ 1001–1200; Ibn al-Salah al-Shahrazuri, Muqaddimat Ibn al-Salah fi 'Ulum al-Hadith (Medina: al-Maktaba al-'Ilmiyya, 1972), s. 3–15.

[6] Ibn Hajar al-'Asqalani, Fath al-Bari, vol. 6, s. 258–270.

[7] Ibn Hisham, al-Sîra al-Nabawiyya, vol. 1, s. 180–195; jfr. Martin Lings, Muhammad: His Life Based on the Earliest Sources (London: Islamic Texts Society, 1983), s. 32–36.

[8] Ibn Taymiyya, Al-Nubuwwât, s. 175–233.

[9] Ibn Hajar al-'Asqalani, Fath al-Bari, vol. 7, s. 178–186; Sahih al-Bukhari nr 3637, Sahih Muslim nr 2802.

[10] Ibn Qayyim al-Jawziyya, Hidâyat al-Hayârâ, s. 89–153.

[11] Ibn Khaldun, al-Muqaddima, vol. 1, s. 297–315.

[12] Al-Ghazali, al-Iqtisad fi'l-'Itiqad, s. 148–180.

[13] Al-Razi, Mafâtih al-Ghayb, vol. 1, s. 3–29 (Muqaddima om Koranens i'jâz).